

Examenul național de bacalaureat 2025

Proba E. c)

Istorie

Varianta 1

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Mivel a hadserege már elfoglalta az érintett területeket, Sztálin abban a helyzetben volt, hogy bármiféle különösebb kockázat nélkül meghatározza Kelet-Európa határait. Viszont akkor, amikor arról volt szó, hogy ezeken a területeken szovjet típusú rendszereket vezessen be, sokkal elővigyázatosabbnak bizonyult. Ennek következményeként a háború utáni első két évben csak Jugoszláviában és Albániában vezettek be kommunista diktatúrákat. A többi öt államban, amelyek a szovjet befolyási övezetbe tartoztak – Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Románia (România) és Magyarország – olyan koalíciós kormányok voltak, amelyekben a kommunisták domináltak, de még nem volt az övék a hatalom. Az államok közül kettőben – Csehszlovákiában és Magyarországon – a háború utáni első évben olyan választásokat szerveztek, amelyek valós többpártrendszer eredményeztek. [...]

1947 szeptemberében Andrei Jdanov, akit hosszú időn keresztül Sztálin legközelebbi tanácsadójának tartottak, a Kelet-Európai *antifasiszta fronton* belül két típusú államot azonosított. [...] Jugoszláviát, Lengyelországot, Csehszlovákiát és Albániát *új demokráciáknak* nevezte. Bulgária, Románia és Magyarország más kategóriába volt sorolva, anélkül, hogy ez egyértelműen meg lett volna nevezve. “

(H. Kissinger, *Diplomácia*)

B. „A népi demokráciák első válsághelyzetének az elindítója a jugoszláv probléma volt. Tito Jugoszláviája és a Szovjetunió közötti törés 1948 július 1-jén vált nyilvánvalóvá. Ez a jugoszláv nacionalizmus és a Sztálin hatalomvágya közötti ellentéttel magyarázható [...]. A második válsághelyzet sokkal hosszabb volt [...]. 1961-ben Albánia a szovjet–kínai konfliktusban Kína oldalára állt és megszakította kapcsolatait a Szovjetunióval. 1964-ben a román vezetők visszautasították Hruscsov tevékenységek felosztásáról szóló tervét, amely Romániát egy egyszerű agrárállammá fokozta volna le, ezzel kialakítva egy nemzeti jellegű kritikát, amely kifejezte Románia függetlenségét a Szovjetunióval szemben. A leglátványosabb eseményekre 1968-ban került sor. Egy határozott elszakadási mozgalom épp a Csehszlovák Kommunista Párton belül jött létre (a *Prágai Tavasz*). Ahhoz, hogy ennek véget vessen, a szovjet csapatok és még négy szövetségesük a Varsói Szerződésből [...] lerohanták és elfoglalták Csehszlovákiát. “

(J. Carpentier, Fr. Lebrun, *Istoria Europei*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezzen meg egy politikai vezetőt, akit az **A** forrás említ! **2 pont**
2. Írjon ki a **B** forrásból egy információt a *Prágai Tavaszra* vonatkozóan! **2 pont**
3. Nevezzen meg két történelmi térséget, amelyek az **A**, valamint a **B** forrásban is előfordulnak! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy a szovjet vezető által kezdeményezett tervet a román vezetők visszautasították! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra az **A** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt, amelyek a román államban zajlottak le az 1948–1960 közötti időszakban! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan belpolitikai gyakorlat között, amelyek a XX. század végén, 1990 után alkalmazott a román állam. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„Moldvában (Moldova) Petru Rareș (1527-1538, 1541-1546) megerősítette az uralkodói hatalmat, korlátozta a nagybojárság kiváltságait, [...] fokozta az utak biztonságát, jelentős védelmi és egyházi épületeket emeltetett. Az ország fővárosát, és több várat, vásárvárost, udvarházat, templomot és kolostort újjáépítettek, kibővítették vagy alapjaitól építették fel [...], és ezek adományokat kaptak. Kulturális tevékenysége Humor (1535), Moldovița (1537), Arbore (1541) stb. kolostorok egyedi külső festészetével érte el a csúcspontját. [...]

A Magyarországon (Ungaria) Mohács (1526) után kialakult konfliktusban az uralkodó kezdetben Habsburg Ferdinánd oldalára állt. Amikor rájött, hogy Ferdinánd Moldvát is akarja, [Petru] Rareș átállt Szapolyai János oldalára [...]. János elismerte a román uralkodó Csicsó (Ciceu) és Küküllővár (Cetatea de Baltă) régi hűbérbirtokok feletti fennhatóságát [...], neki adományozta Beszterce (Bistrița) városát és Radna (Rodna), valamint Bálványosváralja (Unguraș) várakat. Ennek következtében a Földvári (Feldioara) csatában, 1529 június 22-én, a moldvai hadsereg [...] legyőzi Habsburg Ferdinánd csapatait, biztosítva Szapolyai híveinek a sikerét. [...]

1538-ban Nagy Szulejmán szultán megtámadni készült a Közép-Dél-Kelet-Európai ellenségeit. [...] A maga a szultán által vezetett 150.000–200.000 fős hadsereg 1538 nyarán Moldva fele tartott. A török [...] és tatár, valamint a bojárság egy részével szemben az uralkodónak nem sok esélye volt. A hadjárat során a törökök Moldvától elfoglalták Tighina várát valamint a körülötte lévő területet, és Bender néven raia*-vá alakították. [...] Amíg Petru Rareș a tatárokkal harcolt, a harcokban kimerült bojárok átadták az országot a szultánnak, aki a volt Portai [Török Birodalom] túszt, Ștefan Lăcustă-t nevezte ki uralkodónak. “

* a török katonai kormányzat által elfoglalt és vezetett terület

(I.A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

Válaszoljon a forrás alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezzen meg egy moldvai uralkodót, akit a forrás említ! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a forrás alapján az 1529-ben zajlott csatát, valamint ennek egy jellemzőjét! **6 pont**
4. Nevezzen meg a forrás alapján két információt azokról az intézkedésekről, amelyeket az uralkodó Moldva belpolitikájára vonatkozóan hozott! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva Moldva és a Török Birodalom kapcsolatára vonatkozóan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint a XVIII. század elején olyan intézkedések zajlanak, amelyek Moldva uralkodói intézményére vonatkoznak! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a román állam megalakulásáról és fejlődéséről a XIX. század második felében és a XX. század elején, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- mutasson be egy, a románok által 1857–1859-ben végrehajtott eseményt;
- nevezzen meg egy olyan intézkedést, amelyet a román államban 1861–1866 között hajtottak végre, és említse meg ennek két sajátosságát;
- említsen meg két történelmi eseményt, amelyekkel Románia (România) részt vesz az 1875–1885 közötti időszakban a nemzetközi kapcsolatokban;
- fejtse ki véleményét Románia külpolitikájáról az 1916–1918 közötti időszakból, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.